

Εργαστήριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Εισαγωγή στα Ανοιχτά Δεδομένα
Τι είναι και πώς μπορούν να αξιοποιηθούν
για Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Πάυλος Φιλιππίδης
Φυσικός MSc
Σύμβουλος Ευρωπαϊκών &
Εθνικών Προγραμμάτων

Project partners

Local Partners

Ανοιχτά δεδομένα

Ο όρος Ανοιχτά (κρατικά) δεδομένα αφορά πληροφορίες που συλλέγονται, παράγονται ή αποκτώνται δια αντιτίμου από τους δημόσιους φορείς (ένα άλλο όνομα είναι Πληροφορίες του δημόσιου τομέα) και διατίθενται δωρεάν προς περαιτέρω χρήση για οιονδήποτε σκοπό. Στην άδεια καθορίζονται οι όροι χρήσης.

Οι πληροφορίες είναι αυτές που τηρεί ο δημόσιος τομέας. Η οδηγία για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα αποτελεί κοινό νομικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή αγορά των δεδομένων που κατέχει το κράτος. Οικοδομείται γύρω από τους βασικούς πυλώνες της εσωτερικής αγοράς:

- την ελεύθερη ροή δεδομένων,
- τη διαφάνεια και
- τον θεμιτό ανταγωνισμό.

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν ισχύει καθεστώς Ανοιχτών δεδομένων για όλες τις πληροφορίες του δημόσιου τομέα (όπως πληροφορίες για την εθνική ασφάλεια κτλ.).

Ανοιχτά δεδομένα στην Ελλάδα – Πρόσφατο θεσμικό πλαίσιο 1 από 2

Ο πιο πρόσφατος νόμος που αφορά στα Ανοιχτά δεδομένα στην Ελλάδα, ψηφίστηκε πρόσφατα και είναι ο Ν.4727/20: «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) – Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις».

Το κεφάλαιο Ι΄ (του ως άνω νόμου) αναφέρεται στα **ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ** - Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ)2019/1024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τα ανοικτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα - αναδιατύπωση).

Τα άρθρα που περιλαμβάνονται στο παραπάνω αναφερόμενο **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι** του Ν.4727/20 είναι:

Ανοιχτά δεδομένα στην Ελλάδα – Πρόσφατο θεσμικό πλαίσιο 2 από 2

- Άρθρο 59 Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής ανοικτών δεδομένων
- Άρθρο 60 Ορισμοί ανοικτών δεδομένων
- Άρθρο 61 Γενικές αρχές
- Άρθρο 62 Επεξεργασία αιτήσεων περαιτέρω χρήσης
- Άρθρο 63 Διαθέσιμοι μορφότυποι
- Άρθρο 64 Αρχές που διέπουν τη χρέωση
- Άρθρο 65 Υποχρέωση ενημέρωσης
- Άρθρο 66 Άδειες και λοιποί όροι για την περαιτέρω χρήση εγγράφων
- Άρθρο 67 Πρακτικές ρυθμίσεις
- Άρθρο 68 Ερευνητικά δεδομένα
- Άρθρο 69 Αποφυγή Διακρίσεων
- Άρθρο 70 Αποκλειστικές ρυθμίσεις
- Άρθρο 71 Θεματικός κατάλογος συνόλων δεδομένων υψηλής αξίας
- Άρθρο 72 Ειδικά σύνολα δεδομένων υψηλής αξίας και ρυθμίσεις περί δημοσίευσης και περαιτέρω χρήσης
- Άρθρο 73 Ετήσια έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων
- Άρθρο 74 Ένδικα βοηθήματα

Πλεονεκτήματα χρήσης ανοιχτών δεδομένων

Τα οφέλη των Ανοιχτών δεδομένων είναι ποικίλα και εκτείνονται από τη βελτίωση της απόδοσης των δημόσιων διοικήσεων και την οικονομική ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα μέχρι τη διεύρυνση του κράτους πρόνοιας.

Οι επιδόσεις μπορούν να αυξηθούν χάρη στα Ανοιχτά δεδομένα, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της απόδοσης των δημόσιων υπηρεσιών. Είναι εφικτή η αύξηση της απόδοσης στις διαδικασίες και στα αποτελέσματα των δημόσιων υπηρεσιών χάρη στη διατομεακή ανταλλαγή δεδομένων, που επιτρέπει, για παράδειγμα, την επισκόπηση των περιττών δαπανών.

Η οικονομία έχει μόνο να ωφεληθεί από τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε πληροφορίες, περιεχόμενο και γνώσεις, που συμβάλλουν με τη σειρά τους στην ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών και στη δημιουργία νέων επιχειρηματικών μοντέλων.

Δίνεται δυνατότητα βελτίωσης του κράτους πρόνοιας διότι η κοινωνία ωφελείται από πληροφορίες διαφανέστερες, με αυξημένη προσβασιμότητα. Τα Ανοιχτά δεδομένα ενισχύουν τη συνεργασία, τη συμμετοχή και την κοινωνική καινοτομία.

Ανοιχτά Δεδομένα & Δημόσιος Τομέας

Οι επιδόσεις του δημόσιου τομέα βελτιώνονται χάρη στα Ανοιχτά δεδομένα.

Επιτυγχάνεται μεγαλύτερη απόδοση στις διαδικασίες και στα αποτελέσματα των δημόσιων υπηρεσιών χάρη στη διατομεακή ανταλλαγή δεδομένων, με την οποία επιταχύνεται η πρόσβαση σε πληροφορίες.

Το 2020 η σωρευμένη εξοικονόμηση κόστους της ΕΕ των 28+ προβλέφθηκε στα 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ.

Ανοιχτά Δεδομένα & Δημόσια Ζωή

Από τα Ανοιχτά δεδομένα προκύπτει κέρδος στην απόδοση διότι χρησιμοποιούνται δεδομένα σε πραγματικό χρόνο, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε πληροφορίες με συνέπεια να βελτιώνεται η λήψη μεμονωμένων αποφάσεων.

Αναλύθηκαν τρεις μελέτες περιπτώσεων - πώς μπορούν τα Ανοιχτά δεδομένα:

- α. να σώσουν ζωές,**
- β. να χρησιμοποιηθούν για εξοικονόμηση χρόνου και**
- γ. να επιτρέψουν να αποκομίσουμε περιβαλλοντικά οφέλη.**

Έχουν για παράδειγμα, τη δυνατότητα να σώζουν 7.000 ζωές το χρόνο επιταχύνοντας την παροχή ανάνηψης, ενώ στο κυκλοφοριακό μπορούν να εξοικονομήσουν 629 εκατομμύρια ώρες περιπού χρόνου αναμονής στους δρόμους της ΕΕ.

Διαδικασία Χρήσης Δεδομένων

Η δυνατότητα πρόσβασης σε δεδομένα είναι το σημείο εκκίνησης.

Τα δεδομένα από μόνα τους δεν αποτελούν αυτοσκοπό.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν με διαφορετικούς τρόπους και για διαφορετικούς σκοπούς.

Ενδέχεται επίσης να διατίθενται βάσει διαφορετικών αδειών, σε ποικίλους μορφότυπους, και να μην έχουν την ίδια ποιότητα.

Ακολουθεί μία περιγραφική παρουσίαση της χρήσης-άντλησης των δεδομένων.

Α. Σκοπός (άντλησης δεδομένων)

1 από 2

Καθορίστε τον σκοπό σας:

Η χρήση Ανοιχτών δεδομένων προσθέτει αξία στις δραστηριότητές σας στο πλαίσιο διαφορετικών σκοπών.

Με τα Ανοιχτά δεδομένα αποκτάτε εικόνα επί συγκεκριμένου θέματος για το οποίο αναζητάτε πληροφορίες ή θέλετε να συντάξετε σχετικό κείμενο.

Μπορείτε επίσης να συμπληρώσετε τις απαιτούμενες πληροφορίες σε μια εφαρμογή ή υπηρεσία: π.χ. να δώσετε στοιχεία σχετικά με σχολεία, εάν αναπτύσσετε μια εφαρμογή που βοηθά τους γονείς να βρουν το σχολείο που είναι καλύτερο για τα παιδιά τους.

Α. Σκοπός (άντλησης δεδομένων) 2 από 2

Ταυτοποιήστε τις ετικέτες των δεδομένων:

Αφού καθορίσετε για ποιον σκοπό χρειάζεστε τα δεδομένα, βεβαιωθείτε ότι καλύπτουν τις ανάγκες σας, εξετάζοντας τις ετικέτες των δεδομένων και τα μεταδεδομένα (δεδομένα που αφορούν δεδομένα).

Αν θέλετε π.χ. να αναπτύξετε μια εφαρμογή παροχής συμβουλών στους γονείς σχετικά με τα καλύτερα Δημοτικά της γειτονιάς τους, πρέπει να ελέγξετε αν το σύνολο δεδομένων που θέλετε να χρησιμοποιήσετε εμπεριέχει Δημοτικά σχολεία, αν καλύπτει την περιοχή που οριοθετήσατε και αν διατίθενται δείκτες επιδόσεων.

B. Ανοιχτή άδεια

Ελέγξτε τον βαθμό ευχέρειας:

Μελετήστε τις πληροφορίες που δίνονται στην άδεια και αφορούν το σύνολο δεδομένων.

Βεβαιωθείτε ότι διατίθεται άδεια που σας επιτρέπει να χρησιμοποιήσετε τα δεδομένα όπως σκοπεύετε (π.χ. εάν αναπτύσσετε μια εμπορική εφαρμογή βεβαιωθείτε ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση για εμπορικούς σκοπούς).

Ελέγξτε τις προδιαγραφές σχετικά με την αναφορά προέλευσης:

Πιθανόν να ορίζεται στην άδεια ότι οι χρήστες των δεδομένων υποχρεούνται να αναφέρουν ποιος τα εξέδωσε, συνεπώς οφείλετε να αναφέρετε τον κάτοχο των δεδομένων, κατά τη διάθεση του προϊόντος ή της υπηρεσίας σας.

Αυτό ονομάζεται «αναφορά προέλευσης».

Γ. Μορφότυποι αρχείων

Μορφότυποι αρχείων:

Μόλις βεβαιωθείτε ότι βρήκατε το κατάλληλο σύνολο δεδομένων, σας ανοίγονται πιθανότατα δυνατότητες καταφόρτωσης (download) με διαφορετικούς μορφότυπους αρχείων· ανάλογα με τον γραμματισμό σας στην πληροφορική, μπορείτε να επιλέξετε τον καταλληλότερο τύπο αρχείου.

Για δεδομένα σε μορφή πίνακα προτιμάται συνήθως ο μορφότυπος αρχείου .csv (excel), που σας επιτρέπει να προσθέσετε πληροφορίες στο αρχείο, ή να κάνετε υπολογισμούς με τα δεδομένα.

Σύνολα δεδομένων με δυνατότητα προσαρμογής δημοσιεύονται με ανοιχτό μορφότυπο αρχείου (word, excel).

Τα περισσότερα σύνολα δεδομένων διατίθενται με ανοιχτό μορφότυπο αρχείου, αλλά σημειώστε ότι υπάρχουν μορφότυποι (όπως .pdf) που δεν επιδέχονται αλλαγές.

Δ. Ποιότητα δεδομένων

Ποιότητα δεδομένων

Στη σελίδα από την οποία θέλετε να καταφορτώσετε το σύνολο δεδομένων πρέπει να υπάρχει ενημέρωση σχετικά με την τελευταία ημερομηνία αλλαγών στο αρχείο.

Αν αναζητάτε δεδομένα για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, πρέπει να διαπιστώσετε αν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τη συγκεκριμένη περίοδο ή αν επικαιροποιήθηκαν προσφάτως.

Βεβαιωθείτε αν όντως συμπεριλαμβάνεται στο αρχείο η ενημέρωση που περιμένατε να βρείτε και ότι ξέρετε τη σημασία των διαφόρων σημάτων.

Πηγές ανοιχτών δεδομένων

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Δεδομένα δημοσιευμένα από την κεντρική διοίκηση, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλες υπηρεσίες

<https://data.gov.gr/>

Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων

<http://www.mindev.gov.gr/open-data/#1523454398556-29cc1522-467d>

Το geodata.gov.gr προσφέρει ανοικτά γεωχωρικά δεδομένα και υπηρεσίες για την Ελλάδα, αποτελώντας έναν εθνικό κατάλογο ανοικτών δεδομένων

<https://geodata.gov.gr/>

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 και Επιχειρηματικότητα

Τον περασμένο Δεκέμβριο τέθηκε σε Ανοιχτή δημόσια διαβούλευση η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 (η οποία ολοκληρώθηκε).
<http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=2137>

Στο κείμενο διαβούλευσης, μεταξύ άλλων αναφέρονται:

«Επί του παρόντος, τα δεδομένα που συγκεντρώνει η Δημόσια Διοίκηση δεν είναι πάντοτε εύκολα προσβάσιμα και σε πολλές περιπτώσεις, η ποιότητά τους δεν επιτρέπει την αποτελεσματική τους χρήση. Αυτό επιβάλλεται να αλλάξει με την εισαγωγή και την υιοθέτηση από το σύνολο των φορέων της κυβέρνησης μιας αναπτυξιακής εθνικής στρατηγικής για τα δεδομένα, η οποία θα είναι στοιχισμένη με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα δεδομένα.

Η ανοικτή διάθεση, η επαναχρησιμοποίηση και η μέγιστη αξιοποίηση των δεδομένων του Δημόσιου Τομέα αφενός θα ενισχύσει τη συμμετοχή, τη διαφάνεια και το δημόσιο έλεγχο και αφετέρου θα προωθήσει την επιχειρηματικότητα, καθώς θα εξασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις, ιδίως οι νεοφυείς και όσες δραστηριοποιούνται στον τομέα των νέων τεχνολογιών, θα έχουν την απαραίτητη πρώτη ύλη, ώστε να αναπτύξουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας».

Χρήση δεδομένων από τις επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις, μπορούν να κάνουν χρήση Ανοιχτών δεδομένων για να δημιουργήσουν βελτιωμένα προφίλ πελατών και να ανταποκριθούν πληρέστερα στις ανάγκες των πελατών τους.

Είτε ιδιωτική είτε εμπορική, η χρήση ανοιχτών δεδομένων προσφέρει πολλές δυνατότητες.

Χρήση δεδομένων από τις κοινωνικές επιχειρήσεις 1 από 2

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από τα Ανοιχτά Δεδομένα.

Σε αντίθεση με τις κερδοσκοπικές, οι κοινωνικές επιχειρήσεις δίνουν προτεραιότητα στη δημιουργία κοινωνικής αξίας έναντι της οικονομικής αξίας.

Η χρήση των Ανοιχτών Δεδομένων έχει αυξηθεί παράλληλα με την ανάπτυξη νέων ψηφιακών κοινωνικών επιχειρήσεων.

Ακολούθως, παρουσιάζονται μερικά από τα οφέλη:

A. Χαμηλό κόστος:

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν συχνά μειωμένη βάση πόρων, επομένως η δυνατότητα απόκτησης δωρεάν Ανοιχτών Δεδομένων μπορεί να είναι ιδιαίτερα πολύτιμη για αυτές. Αυτό τους επιτρέπει να δημιουργούν καινοτόμες εφαρμογές και υπηρεσίες που δημιουργούν εισόδημα για χρήση στη δημιουργία κοινωνικής αξίας.

Χρήση δεδομένων από τις κοινωνικές επιχειρήσεις 2 από 2

B. Εφαρμογή Καινοτομίας για τους πολίτες:

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι σε θέση να βελτιώσουν τη διαφάνεια των κρατικών υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης νέων εφαρμογών και υπηρεσιών.

Η αυξημένη δημοσίευση των Ανοικτών Δεδομένων από κυβερνητικές υπηρεσίες είναι επωφελής, αλλά οι πολίτες συχνά δυσκολεύονται να κατανοήσουν τα Ανοιχτά Δεδομένα ή δεν είναι εξοικειωμένοι με το πώς μπορούν να εμπλακούν με τις διαδικασίες για τους πολίτες.

Η παρουσίαση κυβερνητικών ανοιχτών δεδομένων σε μορφές φιλικές προς τους πολίτες ή η δημιουργία εφαρμογών που επιτρέπουν στους πολίτες να αλληλεπιδρούν με κυβερνητικές υπηρεσίες μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας.

Επίλογος

- Η χρήση των ανοιχτών δεδομένων αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο για το δημόσιο, τον ιδιωτικό τομέα και για τη δημόσια ζωή.
- Η χρήση τους από τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα αυτές που σκοπεύουν να δραστηριοποιηθούν στον τεχνολογικό τομέα, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης και παροχής κοινωνικού αντίκτυπου.
- Η περαιτέρω ανάπτυξη & διάδοση των ανοιχτών δεδομένων θα έχει ως αποτέλεσμα την παροχή περισσότερης γνώσης και εφαρμογών για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις.
- Ας ελπίσουμε ότι αυτό θα πραγματοποιηθεί σύντομα.

Τέλος παρουσίασης

**Σας ευχαριστώ για το χρόνο και
την προσοχή σας!**